

ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ ПРАВО

Бугайчук О.П.

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

НЕЗАКОННИЙ ВИДОБУТОК БУРШТИНУ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ЩОДО ВПЛИВУ НА ЕКОСИСТЕМУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день має місце незаконний видобуток бурштину, тобто корисної копалини, дорогоцінного каміння, що утворилося внаслідок кристалізації (фосилізації) на протязі декількох мільйонів років смоли древніх хвойних дерев без доступу кисню, що діє переважно на території Рівненщини та Житомирщини. Самовільний видобуток здійснюється гідромеханічним способом, що призводить до зубожіння, псування родовищ та спричиняє негативні екологічні наслідки, а також може призвести до зменшення кондиційного вмісту сортового бурштину в бурштиновміщуючому шарі і втрати промислового значення цих родовищ. Екологи наголошують, що видобуток бурштину помповим методом зневоднює систему штучної меліорації та завдає значної шкоди ґрунтовим водам регіону. Так, у Рівненській області за останні роки знищено родючий шар ґрунту на площі понад 150 га землі, пошкоджено більше 400 га лісу, в Житомирській – пошкоджено майже 200 га земель лісогосподарського призначення, про що повідомляє заступник міністра екології та природних ресурсів, керівник апарату Світлана Коломієць.

У зв'язку з наведеними фактами, актуальність даної проблематики є беззаперечною і вимагає ґрунтового дослідження, вивчення ситуації, яка склалася на даному етапі розвитку як країни в цілому, так і окремих територій, що зазнали катастрофічного впливу від антропологічного чинника, тобто діяльності людини, також визначення законодавчої бази, яка регламентує діяльність щодо видобутку бурштину, щодо відповідальності за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, а саме надр, вод, лісів, ґрунтів, а також важелів впливу на ситуацію, що склалась.

Причиною незаконності даних дій є законодавча неврегульованість, відсутність чіткого визначення порядку видобутку бурштину, надання та отримання спеціальних дозволів на провадження даної діяльності, неефективна діяльність контролюючих та

наглядних органів, правоохоронних органів, невизначеність системи та порядку оподаткування діяльності щодо видобутку бурштину та ін.

Відносно даної проблематики на сайті Офіційного інтернет-представництва Президента України зареєстровано тринадцять електронних петицій щодо сфери видобутку бурштину в Україні. Зокрема, громадяни України звертаються до Президента з вимогою легалізувати видобуток бурштину і надати можливість громадянам, приватним і державним підприємствам здійснювати розробку копалин на законних підставах з введення відповідного оподаткування. «Легалізувати видобуток бурштину як громадянам, так і приватним або державним підприємствам (щоб кожен громадянин мав право законно добувати бурштин і інші корисні копалини, і відповідно сплачувати податки)», – йдеться в одній з електронних петицій.

Крім того, пропонується ввести оподаткування у розмірі 10% для копачів бурштину: «Ввести оподаткування 10% для копачів бурштину. Бере людина ліцензію за 100 грн. і має право копати. Штрафи тільки за знищення природи – якщо нижній неродючий шар ґрунту накопують на верхній родючий.»

Також громадяни закликають припинити нелегальний видобуток бурштину і відновити екосистему країни. У зв'язку з цим найбільше підписів зібрали електронні петиції щодо впорядкування видобутку бурштину, за зупинку нелегального видобутку бурштину у Волинській, Рівненській, Житомирській області підписалися шістьдесят шість чоловік, за негайне прийняття закону про впорядкування видобутку бурштину підписалися сто десять осіб. Про необхідність прийняття закону також вказувала Світлана Коломієць, заступник міністра екології та природних ресурсів.

Щодо можливості притягнення до відповідальності за незаконний (нелегальний) видобуток бурштину, то слід зазначити, що дана можливість є і закріплена Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення. Так, КК України передбачає такі склади злочинів як: порушення правил охорони або використання надр (ст. 240); опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, оскільки не поодинокі випадки, коли на тій самій Рівненщині громадяни чинять супротив правоохоронним органам, які намагаються припинити незаконні дії щодо видобутку бурштину (ст. 342); хуліганство (ст. 296); умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194) [Кримінальний кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2013 року). – Х. : Одиссей, 2013. – 232 с.]. Кодекс України про адміністративні правопорушення, визначив

можливість притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 52 «Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель».

Незаконний видобуток бурштину-сирцю набуває своїх обертів, тому необхідно вжити заходів, щодо припинення даного самоправства, на підставі цього необхідно:

– прийняти закон, який би легалізував дану діяльність, такий законопроект вже прийнятий у першому читанні і внесений на розгляд Верховній Раді України у другому читанні [Постанова Верховної Ради України від 23.04.2015 року № 357-VIII « Про прийняття за основу проекту Закону України про видобування та реалізацію бурштину». – Електронний ресурс : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/357-19>];

– посилити відповідальність за дані діяння;

– врегулювати питання щодо порядку оподаткування даної діяльності, шляхом внесення змін до Податкового кодексу України;

– наділити додатковими повноваженнями контролюючих і правоохоронних органів або ж створення певних громадських формувань, наділених даними повноваженнями.

Отже, проблема незаконного видобутку бурштину є досить гострою, тому необхідно акумулювати всі правові сили і засоби впливу, задля того щоб налагодити дану ситуацію.

Матвіїв Н.В.

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНЬОГО

Адміністративна відповідальність являє собою оперативний засіб впливу на правопорушників, які допускають суспільно шкідливі вчинки у галузі використання природних об'єктів та їх ресурсів, охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки. Підставою для виникнення адміністративної відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища є адміністративне правопорушення. Під ним слід розуміти винну, протиправну дію (або бездіяльність), яка порушує встановлений порядок охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, завдає шкоди здоров'ю людини та довкіллю і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.